

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznika. — Inserati do 30 petič 4 Din 2.—, do 100 vrst 250 Din, večji inserati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. Slovenski Narod velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Upravništvo: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Korošec se pripravlja na odhod?

Značilne izjave obeh klerikalnih ministrov — Alarmantni beograjski komentarji nenadnega kraljevega povratka — Z vseh strani pridigajo potrebo sporazumu s KDK

Beograd, 17. septembra. Nenadni kraljev povratek v Beograd je izzval v vsej javnosti, prav posebno pa še v beograjskih političnih krogih, veliko pozornost. Vsi so prepričani, da je treba iskati vzrok za ta nenapovedani in nepričakovani povratek v politični situaciji in da bodo že prihodnji dnevi prinesli izredno važne in odločilne dogodke. Čeravno je treba vse take alarmantne napovedi v Beogradu vzeti vedno s precejšnjo rezervo, se vendar jasno opazi, da je izzval kraljev povratek v prestolico v režimskih krogih veliko nervoznost. Ti krogi sicer naglašajo, da je bil kraljev povratek določen že prej, le da to ni bilo objavljeno, vendar pa jim tega nihče ne verjame, temveč vsi zadržujejo, da znači kraljev povratek pospešitev takega razvoja situacije, ki ne bo v prilog načrtom sedanjih vladodržcev. Danes se v zvezi s tem prepričanjem kolportira po Beogradu izjava, ki jo je podal ministrski predsednik dr. Korošec včeraj v neki zasebni družbi. V razgovoru o političnem položaju je baje omenil, da se že pripravlja na odhod in da ve, da bo moral kmalu izročiti posle ministrskega predsednika in notranjega ministra svojemu nasledniku. Korošev ministrski tovariš, minister socialne politike Stjepan Barić pa je pri tej priliki priznal, da resno dvomi, ali bo 1. oktobra še prejel plačo kot minister.

Te izjave tvorijo naravno predmet najrazličnejših komentarjev. Pravega neposrednega povoda za te pričakovane spremembe ne ve sicer nihče obrazložiti, toda vsa javnost je uverjena, da bo prišlo v najkrajšem času do spremembe režima. V običajno zelo dobro poučenih krogih so danes vašemu dopisniku zatrjevali, da sta Velja Vukičević in dr. Korošec že »splavala po vodi«. V teh krogih smatrajo, da o povratku četverne koalicije na oblast ni več govora, ker se je po 20. juniju jasno pokazalo, da je ta režim nesposoben rešiti državo iz težke krize, v katero je zabredla baš po krivdi teh ljudi. Zlasti pa je po zatrdilu teh krogov razočaral dr. Korošec, v katerega so bile stavljene mnoge nade, da bo dvignil državno upravo nad strankarske borbe ter ji pridobil avtoriteto, ki ji je neobhodno potrebna. Mesto tega pa se je baš pod Koroševim režimom razpaslo še huješ partizanstvo v raznih granah državne uprave.

V ospredju kombinacij, ki se pojavljajo kakor gobe po dežju, stoji slejkoprej sporazum s KDK. Danes so si vsi srbijski krogi na jasnem, da brez tega sporazuma ni rešitve države iz nevarne krize, v katero jo je pahnili nesrečni Vukičević-Korošev režim. — Zlasti v krogih radikalnega glavnega odbora polagajo največje nade na Svetozarja Pribečevića in smatrajo za pravo srečo, da je Pribečević tako tesno združen s Hrvati. V teh krogih sedaj ostro zavračajo natočevanje četverne koalicije proti Pribečeviću, češ da on hujska Hrvate, ter naglašajo, da bi bilo mnogo težje misliti na sporazum s Hrvati, če bi ne bil z njimi tudi Pribečević. Tako pa upajo, da jim bo uspelo ustvariti kombinacijo, ki bi bila sprejemljiva tudi za KDK.

Glede na tako situacijo pripisujejo sedaj v Beogradu večjo verjetnost tudi radikalnim napovedbam, da bo glavni odbor o priliki svoje seje prihodnji ponedeljek končno obravnaval z vukičevićevci. Pristajajo glavnega odbora najvključijo, da bodo izkoristili omajano stališče vlade ter popolnoma izrinili Vukičevića in njegovega zaveznika dr. Korošca.

Zivahno komentirajo v političnih krogih tudi izjavo Ljube Davidovića, ki jo je podal včeraj po svojem prihodu v Vrnjačko Banjo. Davidović je namreč izjavil, da mora demokratska stranka po njegovem mnenju nemudoma staviti KDK formalne predloge, da na ta način preskaka sedanje stanje in omogoči direktna pogajanja s KDK. Po njegovem prepričanju je skrajni čas, da pride končno do sanacije notranje političnih prilik.

Tudi v vrstah četverne koalicije včeraj in danes ostenativno naglašajo potrebo čimprejšnjega sporazuma s KDK.

Grozna tragedija rodbinskega očeta

Snoči je tržaški brzovlak povozil mizarskega pomočnika Kokalja, očeta šestih nepreskrbljenih otrok — Vzrok nesreče nepredvidnost

Snoči se je pripetila na tržaški železniški progi v Rožni dolini pri Ljubljani strašna nesreča, pri kateri je izgubil življenje rezervist, kaplar Franc Kokalj, rojen leta 1882 v Klečah in pristojen na Vič. Nesreča se je morala zgoditi kmalu po polnoči, opazili pa so jo šele danes jutraj, ko se je zdanilo.

Jutraj okrog 6.15 je bila telefonično obveščena policijska stražnica na Viču, da leži ob železniški progi pri prelazu nasproti gostilne Zgonc v Rožni dolini

STRAHOVITO RAZMESARJENO ČLOVEŠKO TRUPLO

oblečno v vojaško uniformo. Viška stražnica je sezacionalno prijavo sporočila ljubljanskemu policijskemu ravateljstvu, narkar je ob pol 7. uri odšla na kraj tragedije policijska komisija, obstoječa iz dežurnega uradnika nadzornika Podreberskega in zdravnika dr. Zivka Lapajneteta. Pozorišče nesreče je bilo zastraženo po policijskih organih viške stražnice, okoli omenjenega železniškega prelaza pa se je kmalu zbrala velika množica viškega in rožnodolskega občinstva, ki je tragični dogodek živahno in nervozno komentiralo. Kmalu po prihodu policijske komisije je prispela na kraj nesreče tudi vojaška komisija iz vojaške bolnice z zdravnikom dr. Ravniharjem in dr. Pucom ter dežurnim bolniškim narednikom Ključcem. Obe komisiji sta takoj nato izvršili komisijski ogled.

Nesreča se je morala zgoditi v času od 23. ure zvečer do pol 2. ure jutraj in sicer je nesrečnega Kokalja najbrže povozil eden izmed obeh nočnih tržaških brzovlakov ali pa ekspresni vlak, ki prihaja v Ljubljano ob 0.25. Kolikor se je moglo ugotoviti,

JE ZGRABIL STROJ DRVEČEGA VLAKA Kokalja, ki se je vračal sredi med tirodom domov na Vič, pri kilometrskem kamnu 434.5. Na tem kraju je komisija našla prve sledove razstresenih možganov. Nekaj metrov pred prvimi sledovi so našli sredi desnega tira, po katerem prihajajo vlaki v Ljubljano, pisan žepni robc in odtrgano peto civilnega čevlja z nabitim gumijevim podpetnikom. Srednja tračnica desnega tira je bila nekaj metrov daleč okropljena ob straneh z drobnimi koščki možganov. Nekaj korakov pred prelazom je ležalo ob tračnici približno polovica možganov, takoj poleg pa odrezana glava s

POPOLNOMA ZDROBLJENO LOBANJO.

Nikjer pa ni bilo opaziti nikakega krvavega sиду, ker je vso noč precej močno deževalo.

Kakih 50 mearov dalje ob progi proti Ljubljani so našli levo roko, odrezano pri rami, in pa levo nogo, odtrgano pod kolonom. Okrog je bilo razstresnih tudi več zdrobljenih koščkov kosti in lobanje. Na kraju, kjer se končuje zid tobačne tovarne, je ležalo sredi desnega tira

STRAŠNO RAZMESARJENO IN OKRVALJENO TRUPLO

brez glave, brez leve roke in brez obeh nog. Kakih sto metrov dalje, pri km 434.1, je ležala med tirodom desna noga, odrezana sredi stegna.

Voljaki so po končanem ogledu pobrali posamezne dele trupla in jih naložili na nosilnico, narkar so jih prepeljali s sanitetnim vozom v mrtvašnico vojaške bolnice. Policijska je takoj uvedla obširne poizvedbe, ki so ugotovile sledeče:

Pokojni Kokalj je odšel v soboto jutraj na 14dnevno orožno vajo, katero je imel odslužiti pri ljubljanskem 16. artiljerijskem polku. Se isti dan je zaprosil pri svojem poveljniku za dvodnevni dopust, ker bi imel danes urediti neko zadevo pri tukajšnjem sodišču. Ker je bil Kokalj družinski oče, mu je njegov poveljnik dovolil dopust za ves včerajšnji dan in za preteklo noč ter za danes. Kokalj je včeraj popoldne ob 15. uri odšel v gostilno Marn v Rožni dolini, kjer se je sešel s svojimi tovariši. Svoji ženi je pri odhodu obljubil, da se bo zvečer zgodaj vrnil domov. V omenjeni gostilni je v družbi svojih 4 tovarišev sedel do pol 20. ure zvečer, narkar je vsa družba zapustila lokal, ker so morali drugi rezervisti v vojašnico. Družba je izpla tekotom popoldneva pet litrov vina. Ko so voljaki zapuščali gostilno, se ni nikomur poznalo, da bi bil v njej, tudi Kokalju ne. Po izpovedbi prič je Kokalj razkazoval v gostilni med prijateljskim pogovorom večji paket raznih dopisnic in pisem, ki jih je shranil kot spomin na svoje aktivno vojaško slu-

žbovanje pred in med vojno. Tega paketa pa danes niso mogli nikjer najti. Vse kaže, da je Kokalj svoje tovariše spremil v mesto, kjer se je nato še sam nekaj časa zadržal v tej ali oni gostilni in paket tam pozabil.

Ko se je vračal domov, si je najbrže v zavesti, da je v vojaški uniformi in pa radi lepše poti izbral stezico med obema tirodoma. Ker je ravno ob istem času močno deževalo in ker je bil Kokalj najbrže močno zatopljen v svoje misli, ni zapazil vlaka, ki je na ravni prog drvel z veliko brzino. Stroj ga je zgrabil in ga potegnil pod kolesje, ki ga je popolnoma razmesarilo.

Kokalj je bil v civilu mizarski pomočnik, dočim je njegova žena uslužbena v tobačni tovarni. Tragika nesreče je še tem večja, ker zapušča Kokalj šest otrok. Kokaljeva družina stanuje na Tržaški cesti - Glinice šte. 15 v poslopju, kjer je nastanjena policijska stražnica.

Vest o strašni tragediji se je že navse zgodaj jutraj raznesla po Ljubljani. Viču in Rožni dolini in dopolodne so se neprestano zbirale na kraju tragedije velike množice radovednega občinstva. Dopolodne si je ogledala kraj nesreče tudi uradna komisija 16 artiljerijskega polka. Vse okoliško prebivalstvo iskreno sočustvuje s težko prizadeto Kokaljevo rodbino.

Fanatizem zagrebskih frankovcev

Zagreb, 17. septembra. Včeraj bi se 'me la vršiti na Černomercu prireditve kubanskih kozakov. Dopolodne je večina kozakov v reklamne svrhe jezdila skozi mesto. Na čelu so nosili rusko zastavo. Skupina frankovske mladine pa je mislila, da nosijo srbsko zastavo ter je kozake zaradi tega dejansko napadla. V spopadu so demonstranti odvzeli kozakom zastavo in jo zažgali. Trije kozaki so bili pri spopadu ranjeni od kamenja. Kozaki so bili zaradi tega tako užaljeni, da so svojo prireditve odpovedali in danes odpotovali preko Budimpešte v Prago. Trezna zagrebska javnost ostro obsoja besni fanatizem frankovcev, ki je pravim hrvatskim interesom ravno tako škodljiv in nasproten kakor velesrbski hegemonizem.

Zagoneten umor v Zagrebu

Zagreb, 17. septembra. Danes jutraj so našli umorjenega v stanovanju 61-letnega branjeva Alojzja Škorjanc. Imel je razbito glavo in prerezan vrat. Ker se je Škorjanc bavil tudi z izposojevanjem denarja, sumijo, da je postal žrtev svojih denarnih transakcij. O storilcu pa manjka doslej še vsaka sled.

Kolera v Grčiji

Pariz, 17. septembra. Listi poročajo iz Aten, da je bilo v Solunu in v okolici ugotovljenih več slučajev kolere. Prebivalstva se je radi tega polastila velika panika in ljudje so se hoteli izseliti na vse strani. Da pa bi se bolezen ne razširila, so oblasti hermetično zaprle vse meje in prepovedale vsako izseljevanje.

Borzna poročila

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 0—22.825, Berlin 13.553—13.583 (13.568), Bruselj 0—7.9124, Budimpešta 0—9.9233, Curih 1094.1—1097.1 (1095.6), Dunaj 0—8.022, London 0—278.14, Newyork 56.885—57.085 (56.985), Pariz 0—222.38, Praga 168.38—169.18 (168.78), Trst 296.5—298.5 (297.5).

Effekti: Celjska 158—0. Ljubljanska kredita 128—0. Kreditni zavod 170—175. Vevče 105—110. Ruše 265—285. Stavbna 50—0. Sešir 105—0.

Lesni trg: Tendence nespremenjena. Zaključeni so bili 3 vagoni nežaganih hrastovih plohov.

Deželni pridelki: Tendence nespremenjena. Zaključkov ni bilo.

ZAGREBSKA BORZA.

Devize: Dunaj 802.20, Berlin 13.568, London 276.14, Milan 297.5, Newyork 56.933, Pariz 222.38, Praga 168.78, Curih 1095.6.

Effekti: Vojna škoda 441

INOZEMSKE BORZE.

Curih: Beograd 9.1285, Praga 15.395, Pariz 20.295, Newyork 519.60, London 25.20, Milan 27.16, Berlin 123.80, Dunaj 73.15

Nov neuspeh Marinkovićeve zunanje politike

Grčija bo sklepala z Jugoslavijo pogodbe šele po sklenitvi prijateljskega pakta z Italijo . . .

Beograd, 17. septembra. Kakor poroča atenski list »Etnos«, se bo grški ministrski predsednik Venizelos na povratku iz Rima, kjer se mudi sedaj, ustavil za dva dni v Beogradu. Za časa svojega bivanja v Rimu bo Venizelos podpisal prijateljski pakt z Italijo ter pričel pogajanja za sklenitev pogodbe o nenapadanju med Italijo in Grčijo.

Ta vest omenjenega lista potrjuje informacije tukajšnjih diplomatskih krogov, ki so se razširile povodom nedavnega sestanka zunanega ministra dr. Marinkovića z grškim zunanjim ministrom Karapanosom v Ženevi. Na tem sestanku je dr. Marinković forsiral regulacijo vseh nerešenih

političnih in gospodarskih vprašani, ki obstojajo med našo in grško državo. Zlasti se je dr. Marinković zavzemal za obnovo zvezne pogodbe iz leta 1913 in za rešitev vseh onih vprašani, ki so ostala nerešena od takrat, ko je grški parlament odklonil ratifikacijo tako zvanih Pangalosovih konvencij. Grčija je to zahtevalo dr. Marinkovića odklonila z motivacijo, da želi poprej regulirati politična in gospodarska vprašanja z Italijo ter da se bodo šele nato mogla pričeti pogajanja z Jugoslavijo. Vse to znači nov težak poraz fatalne Marinkovićeve zunanje politike, ki obstoja iz samih neuspehov.

Venizelosova pot v Rim, Pariz in Beograd

V Rimu bo podpisal grško-italijanski pakt, v Parizu bo informiral o položaju v Grčiji, v Beogradu pa bo pričel pogajanja za ureditev medsebojnih odnošajev.

Atene, 17. septembra. Na zadnji seji ministrskega sveta je bilo sklenjeno odgovoriti otvoritvi zbornice do srede oktobra, ker so skoraj vsi poslanci oboleli na mrzlici in bi zbornica sploh ne bila sklepna. Državni predsednik je na ta ukrep pristal brzojavno. Z ozirom na odgovornost parlamenta in na zdravniško priporočilo, da bi moral spremeniti zrak, bo Venizelos dne 20. septembra odpotoval za 20 dni na potovanje po Evropi in sicer v Rim, Pariz in Beograd. Za časa njegove odsotnosti ga bo zastopal vojni minister Sokulis

Venizelos bo ob priliki svojega bivanja v Rimu podpisal italijansko-grško prijateljsko pogodbo. Pogajanja so že tako daleč uspela, da je pogodba pripravljena za podpis. Kakor izve vaš dopisnik iz dobro poučenih krogov, je prijateljska pogodba zelo

previdno sestavljena in ne vsebuje nikake osti proti kakim tretji državi ter temelji le na želji za utrditev prijateljskih odnošajev med obema državama ob Sredozemskem morju. Vprašanje Dodekanesa se pogodba ne dotika, ker bo pridržano za poznejša pogajanja. V Parizu bo Venizelos obvestil franc. vlado o prijateljski pogodbi z Italijo, pri čemer bo naglasil njeno mirovno tendenco ter obrazložil splošno orijentacijo grške zunanje politike. Beograjski obisk ministrskega predsednika Venizelosa pomeni oficijelno obnovo prijateljskih odnošajev med sosedama Jugoslavijo in Grčijo. Odnosaji bodo urejeni po smernicah zunanje političnega programa nove grške vlade. Beograjskemu obisku Venizelosa pripisujejo v atenskih političnih krogih izreden pomen.

Grški pogoji za sporazum z Jugoslavijo

Za olajšave na solunski progi zahteva Grčija velike koncesije za grške manjšine

Atene, 17. septembra. V zvezi s skrajšanim obiskom grškega ministrskega predsednika Venizelosa v Beogradu donava vaš dopisnik o stališču grške vlade, ki ga bo Venizelos zastopal pri beograjskih pogajanjih, sledeče podrobnosti:

Pri ženevskih pogajanjih, ki so se vršila med grškim zunanjim ministrom Karapanosom in grškim pariškim poslanikom Politom ter jugoslovenskim zunanjim ministrom dr. Marinkovičem, je atenska vlada izjavila, da je pripravljena ugoditi željam Beograda glede razširjenja proste luke v Solunu na ta način, da se spremenijo določbe o kontroli v svobodni luki. Atenska vlada je dalje pripravljena dovoliti ju-

goslovenskemu trgovskemu prometu na železniški progi od Gjevzjelije do Soluna tarifne olajšave kakor tudi druge ugodnosti, o katerih se pri pogajanjih leta 1926. med Pangalosom in dr. Ninčičem ni razpravljalo. Atenska vlada je dalje pripravljena priznati v zapadni Makedoniji bivačim Jugoslovenom manjšinske pravice, ne da bi imela pri tem beograjska vlada pravico v manjšinskih vprašanjih intervenirati. Kot kompenzacija za to zahteva grška vlada olajšave za grške manjšine, ki so stalno naseljene v Jugoslaviji. Atenska vlada je o teh koncesijah obvestila francosko vlado in Briand jih je označil za zadovoljive.

Bivši radikalski minister o sporazumu s Hrvati

Jagodina, 17. septembra. Včeraj se je vršila v Despotovcu sreska konferenca narodno-radikalne stranke. Na dobro obiskani konferenci je govoril tudi bivši minister Velja Popović, o katerem je znano, da se je priključil stališču glavnega odbora. Govorec o dnevnih političnih vprašanjih, je Velja Popović izjavil med drugim:

»Za sedanje stanje v državi in za razmerje do Hrvatov je v prvi vrsti odgovorna nerazumna in nepreračunljiva politika vlade Velje Vukičevića. Hrvatsko vprašanje je treba vsestransko proučiti in ga rešiti v smislu pravih in dolgotrajnih interesov hrvatskega naroda, pri čemer bo treba upoštevati okvir nacionalnega in državnega jedinstva. Zato smatram, da bi se moralo čimprej sestaviti močno, strogo in pravično vlado z avtoriteto in vseh delih našega naroda, ki bi najprvo uvedla red in disciplino na vseh poljih državnega in družabnega življenja, za tem pa nepristrano in objektivno in brez slabosti in popuščanja napram boleštnim stremiljem preuredila notranje državno ustrojstvo na podlagi dekoncentracije oblasti in širokih samouprave.

Mestne občine naj pobirajo državne davke?

Zagreb, 17. septembra. Delegacija ministrstva financ v Zagrebu je prejela od ministrstva financ nalog, naj pozove vse mestne občine, jeli so pripravljene v prenešenem delokrogu pobirati državne davke. Enak poziv je dobila tudi zagrebska občina. V merodajnih krogih prevladuje nazor, naj bi se občine odzvale predlogu ministrstva financ, da pa bi moralo ministrstvo tudi s svoje strani pokazati dobro voljo in prepuščati posameznim občinam 2 do 3% od pobranih davkov. Ti odstotki bi zadostovali za vzdrževanje osebja in bi še mogli tvoriti nov, čeprav droben vir dohodkov. Zagrebska občina, kjer plačajo nad 120 milijonov dinarjev državnih davkov, bi imela od tega letno 2 do 3 milijone Din.

Nemški tisk o francoskih zahtevah.

Berlin, 17. septembra. Nemško časopisje se bavi obširno s francoskimi zahtevami za izpraznitev Porenja. Časopisje se odločno protivi novim finančnim obveznostim, katere naj bi v kompenzacijo za izpraznitev Porenja prevzela Nemčija. Časopisje posebno ostro protestira proti ustanovitvi stalne kontrolne komisije, četudi bi delovala pod kakim drugim imenom. Vodilni list centra »Germania« posebno svari vladne kroge, naj ne sklepajo nadaljnjih obveznosti razven onih, ki so predvidevane v locarnski in versailski pogodbi.

Vpokojeanci tobačne tovarne in monopolna uprava

Monopolna uprava se hvali z milijardami zaslužka, upokojeanci delavci tobačnih tovarn naj pa živijo od beraških pokojnin.

Gospod urednik!
Beograjsko »Vreme« in po njem tudi ljubljanski »Ponedeljek« objavljata statistiko dohodkov tobačnega monopola. Iz te statistike pomembno in glavno, da je država l. 1927, prejela od prodaj tobačnih proizvodov 1 milijardo in 798 milijonov dinarjev. To je v odstotkih izraženo 18,3 % vseh državnih dohodkov, z drugimi besedami ena šestina.

Iz tega denarja lahko država plača ne samo vse svoje uradništvo, marveč tudi vso državno in javno upravo ter vse potrebščine uradov. Važno je navesti tudi to, da prejemajo vsi upokojeanci svoje pokojnine iz tega denarja in da spadajo nekaj tudi visoki prejemki in enake pokojnine ministerijalnega uradništva.

H gornjim podatkom treba pristoiti še zelo važno dejstvo, da popuščimo Slovenci povprečno največ tobaka in da odpade povprečno na Slovenca 498 cigaret in 16 cigar ter znatna količina nosiljane in precejšnja porcija tobaka v klobasah.

Drugi za nami so šele Srbijanci z 279 cigaretami. Rekord Slovencev je torej znaten in pomemben tudi v nacionalnem in socialnem oziru. To pa je ravno ono, radi česar vam pišemo to pismo in prosimo za prijazno objavo.

Država ima torej od tobačnega monopola ogromne dohodke. Iz teh dohodkov plačuje vse svoje upokojeance in vse svoje aktivno uradništvo.

Vprašamo vso javnost, ali ne bi bilo torej na mesto, da država plača predvsem primerno svoje monopolsko delavstvo in svoje monopolsko uradništvo in da mu preostane za stara leta kravos zaslužen pokoj?

V resnici pa monopolna uprava postaja na nasprotno. Plače monopolnega delavstva so mizerne, a še strašnejša je usoda monopolnih upokojeancev, ki so v bliski Avstriji plačevali zlate prispevke v svoje pokojninske fondne, od svoje nerodne države in od strani monopolne uprave pa so bili deležni najhujšega zapostavljanja. Danes izplačuje država monopolnim upokojeancem naravnost škandalozne pokojnine.

Dolga je bila trajna pot monopolnih delavcev in slasti tobačnih upokojeancev. Neštete prošnje smo že poslali v Beograd, neštete so bile delegacije, ki so romale v prestolnico, da bi omejevale merodajne gospode in jih opozorile na zakone in njihovo socialno dolžnost.

Zadnja leta smo se obračali tudi na večlastite gospode poslance iz SLS. Tu se je prejšnja leta, dokler je bila SLS še v opoziciji, zlasti »zavzemala« častiti poslanec Smodej. Obljubljal nam je gradove in nebesa, samo da iz nas izvabi kroglice, potem pa, ko je njegova stranka prišla na vlado, nas niti sprejemati ni hotel...

Njegova stranka je že dve leti na vladi in kaj mislite, da je za nas storila, da nam je zboljšala naš položaj? Vedno smo dobivali isti odgovor, da je nemogoče, da državni monopol ne pramoroje takega izdatka itd. V tescni gre za malenkostne vsote in danes vidimo, da se monopolna uprava hvali v beograjskem »Vremenu«, kako slajšno izhaja in kako se sijajnejši so dohodki države od tobačnega monopola.

Ali ni to udarec v obraz vsem nam, ki že leta in leta trpimo zaradi brezvestnosti merodajnih činiteljev. V stari Avstriji smo prejeli zlatih kronah 70 do 100 kron mesečno, 800 do 1100 Din v naši valuti, danes nam milostno dajejo par sto Din, a do zadnjega smo prejeli borih 20 do 40 Din mesečne pokojnine.

Tako še danes ravna gospodje v Beogradu znani po nemali zaslugi SLS. Sijajni rezultati tobačnega monopola v lanskem letu so najboljši dokaz nemoralnosti in nesocialnosti onih, ki faktično odgovarjajo za upravo monopolov, t. j. SLS.

Ogromni dohodki tobačnega monopola so vzeti iz našega dela, iz naše krvi, od naših pokojnin, ki nam pripadajo v pravem predvojnem razmerju.

Naj zatorej še pridejo poslanci in kandidati SLS pred volitvami k nam, jim bomo že pokazali, kakšno je pravo stanje monopolov in kje so pravi krivci naše bede.

Tobačni upokojeanci.

Kako sodijo Srbijanci o režimu dr. Korošca

K izrednim ukrepom je bila KDK prisiljena od sedanjih krmarjev države, pravi glasilo radikalov. — Radič in Pribičević sta še premalo strogo obsojala Vukičević-Korošev režim

Beograjsko »Oslobojenje«, glasilo radikalov, ki se bori proti Velji Vukičeviću objavlja v svoji včerajšnji številki članek pod naslovom »Brez odlašanja«, ki je značilen za mnenje o sedanjih srbskih javnosti, katera se ne strinja s srbskim hegemonističnim režimom in ki spoznava, da vodi ta režim naš narod in državo v pogubo.

Tako povzraja uvodoma, da je postalo jasno tudi najbolj prirobnemu motrilcu, čegar pogled ni omejen na vtisi, ki nimajo s splošno blaginjo nobene zveze, da so sedanje politične razmere v naši državi take, da se mora brez vsakega odlašanja pristopiti k njihovi ureditvi. To je kategorični imperativ, resno ogroženih najvišjih in najsveteljših interesov naroda in države. List ugotavlja, da so bili časi, ko bi se lahko izognili krizi, ki je polna negotovosti, elektricitete in nevarnosti kakor nikjer doslej pritiska na državo in narod. Velja Vukičević pa je vsako opozorjanje ena nezdružljiva škodljiva pojava v državni upravi zavračal s cinizmičnim posmehom, satansko se veseleč v duši dejstva, da se je v dejanjih pokazal kužen primer njegovega nemoralnega političnega dela.

To je trajalo do znanega krvavega dogodka v Narodni skupščini, po katerem je Vukičević padel. Njemu je moralo zotovo biti nepojmljivo in čudno, zakaj je moral pasti, ko je imel večino, toda dogodek 20. junija je bil zadnji krvavi opomin, da je treba čim prej napraviti konec režimu, ki ga je uvedel. Če je bilo po tolikih besedah, opominih in protestih potrebno, da se dogodi kaka nesreča, ki naj bi dala povod za točno niti pravico sodbo o uspešnih njegovih delih, potem je bila ta nesreča to. Prelila je bila bratska kri. Žrtve je bila velika, vendar pa se je v splošni in nedolgi žalosti, ki jo je občutil ves narod, uteha v veri, da pride po vsem tem v državni upravi do temeljitih izprememb. Izpremembe pa so izostale, kakor da nesreča ni bila še dovolj velika. Dogodilo se je to, na kar prve dni nihče ni mogel misliti. In zato se je treba vprašati, ali mora priti do še večje nesreče, do katere fatalno mora priti, do še težje in večje nesreče, da bi se šele tedaj prišlo do sdravitve, ki pritisaka na državo?

Zakaj se ne uvidi, da bi si prihranili pretesnejše in škodo, ki jo je država utrpela po 20. juniju, ako bi že tedaj prišlo do izprememb, ki jih je KDK, vsaj v kolikor je šlo za osebnosti, povsem umestno zahtevala? Njena akcija v Berlinu in Ženevi, njena abstinencia na gospodarskem kongresu in na svečanostih prestolonaslednikovega rojstnega dne, objava razgovorov na dvoru o amputaciji itd., vse to se ne more drugače smatrati in kvalificirati kakor dejanja, h katerim je bila KDK prisiljena zaradi popolnega ignoriranja njenih zahtev od strani sedanjih upraviteljev države. Po vsem tem ne more biti iznenadenja, ako užaljeni in do skrajnosti preizkušeni duhovi popuste v obvladanju samega sebe in se odločijo še za energičnejše ukrepe. To bi se zgodilo, ako bi oni, ki so v Beogradu na vladi, še nadalje zapirali ušesa ter ostali gluhi na vse njihove kliče. Vsaj po izkušnjah zadnjih dni bi se moralo razumeti, da je tak

razvoj v duhu razmer samih, v dinamiki socialnih pokretov in sil in da se v takih razmerah ničesar drugega ne more pričakovati.

Isto tako je treba razumeti kot povsem razumljivo in pojasnjeno dejstvo, da je politika V. Vukičevića in sedanja, ki jo je dr. Korošec tako dosledno nadaljeval, imela v prečasnih krajih za posledico, da so med ljudstvom priče izginjati vse strankarske, plemenske, verske in druge razlike, ki so ga delile, in da je namestu tega nastopilo izenačenje misli in dejanj, ki so dobila izraza v splošnem nezadovoljstvu in mržnji napram vsem, ki imajo oblast v rokah. Tako se je formirala prečasnica fronta, ki ni bajka KDK in ki je nista mogla stvoriti pok. Radič in Sv. Pribičević s svojimi političnimi govori, temveč je posledica režima, čigar slo se ni moglo več prenašati. Radič in Pribičević sta sicer marsikaj razrešila, toda povedati moramo resnico in priznati, da onadva še vedno nista bila dovolj stroga v obsojanju režima V. Vukičevića, v kolikor sta vodila opozicijo, niti nista bila v svojem opozicijskemu dovolju verna tolmacha nezadovoljstva z njegovim režimom. Ali to vedo ali ne vedo vedeti sedanjí naši upravitelji države? Ali bo dr. Korošec še nadalje preizkušal potrpežljivost naših bratov, ali jih namerava izživati nadalje h kakemu obupnemu koraku, da bi potem napram njim mogel uporabljati predplase kazenskega zakona in zakona o zaščiti države? Ko čaka dr. Korošec, da bi do tega prišlo, ali misli, da bo takrat mogel zvrniti odgovornost na druge in reči kakor o krvavem dogodku od 20. junija, da je to incident osebnega značaja?

Pričakujemo od njega več politične kulture in več smisla za politiko, kakor od Vukičevića. Toliko težja in toliko večja pa je zato njegova odgovornost. Ako je prevzemal vlogo resno misli, da bo napravil poskus likvidacije teške dedšine, ki jo je prevzel od V. Vukičevića, — dasi bi moral vedeti, da za ta posel ni bil niti malo primerna osebnost, — potem ga je moral do sedanjí razvoj dogodkov popolnoma prepričati, da v tem ni imel niti malo uspeha in da ni niti malo upanja, da bo v bodočnosti bolj uspel. Napočila je torej tudi zanj zadnja ura, da se umakne pred težkočami, na katere je naletel. Dr. Korošec bo gotovo vedel, da je za državo mnogo bolj važno, da se upravlja na način, ki ji omogoča njen napredek. Prav tako bo dr. Korošec vedel, da parlamentarizem nima večje časti, kakor je režim široke in javne diskusije, režim, v katerem se vlada na medsebojnem sporazumu. Mirno lahko rečemo, da so že izčrpana vsa sredstva za prepričevanje, kar so potrdili tudi dogodki. Če kljub temu vse to ni dovolj, da bi prepričali dr. Korošca o nevedržnosti sedanjega političnega položaja, bo sicer lahko še minister, ki pa ne bo mogel upravljati države. Naravni razvoj dogodkov bo storil svoje, toda potem gorje državi, gorje narodu in gorje njegovim sedanjim upraviteljem.

K izvajanjem radikalnega glasila, ki se odločno bori proti sedanjemu pogubnemu režimu, nimamo ničesar pripomniti. Obsojda, ki jo izreka nad režimom dr. Korošca, je popolnoma točna.

Pisane zgodbe iz naših krajev

Tragična smrt ruskega književnika. — Električni tok ga je ubil. — Tragedija v podzemlju. — Atentat na sliko Svetislava Petrovića.

Včeraj se je v Zagrebu težko ponesrečil emigrant književnik Valerijan Markov. Njegova smrt je vzbudila splošno sočutje in posebno sočutje njegovih ožjih rojakov. Markov je nemajno veroval, da se bo mogel vrniti s svojimi rojaki v domovino. To prepričanje je bilo tudi velika moralna opora njegovim rojakom. Markov je bil zelo talentiran. Star je bil komaj 36 let in vse je kazalo, da bo igral v ruski književnosti še veliko vlogo. Kljub velikemu znanju in izobrazbi je bil skromen in pošten. Zato so ga ljubili vsi, ki so ga poznali. Po ruski revoluciji so ga komunisti obsodili na smrt. Neka dama ga je tedaj rešila in pobegnila z njim iz Rusije. S svojo rešitvijo se je Markov poročil. Kruta usoda je ga hotela, da mu je žena kmalu umrla. Živel je zadnja leta v Somboru. V soboto popoldne je prišel v Zagreb in obiskal neke zagrebške redakcije zaradi svojih člankov. Proti večeru se je vračal v Sombor in sicer v družbi znanca, ki so s tudi vračali iz Zagreba. Na postaji Kustošiji je stopil za trenutek iz vagona in se oddaljil. Vlak je med tem odpeljal in Markov je skočil v zadnji vagon, odkoder je hotel v svoj vagon, ki je bil v sprednjem delu vlaka. Ko je tako hodil iz vagona v vagon, je padel iz vlaka pod kolesa, ki so ga razmesarila. Zdravn. pomoč je bila prepozna. Komisija je mogla ugotoviti samo smrt ter je odredila, da so njegovo truplo odpeljali v mrtvašnico občine Vrabče. Strojevodja vlaka Stanišak je pri zaslišanju izjavil, da je čul klice in videl znak, naj se vlak ustavi takoj, ko je pognal lokomotivo, ki je prevozila od postaje komaj kakih 15 metrov. Konduktar je izjavil, da je čul klice občinstva, da je nekdo padel pod vlak, nato je dal znamenje in v vlak se je takoj ustavil. Med kolesi zadnjih vagonov so našli že mrtvega Valerijana Markova. Kolesa so ga prerežala na dvoje, tudi na glavi je imel težke poškodbe. Markov je hotel prestopiti iz enega vagona v drugega. Ker je deževal, mu je morda spodrsnilo ali pa je hotel pobrati knjigo, ki mu je padla iz rok, in je pri tem omahnil in padel pod kolesa.

★
Včeraj je našel tragično smrt delavec Anton Novak, in sicer na kraju, kjer jo je najmanj pričakoval. Zidarski delavec Novak je prišel v neko gostilno na Paromlinski cesti v Zagrebu in iz ni več odšel živ. Policija je mnenja, da je v veliki meri zidarjeve smrti kriv lastnik gostilne. Gostilna je majhna in bila je natrpana z delavci, ki so v njej zapravljali svoj tedenski zaslužek. Novak je pil kakor drugi ali pa morda še več. Delaj je šest dni kakor črna živina in včeraj si ga je privoščil, ne slutitve, da preži nanj izza steklenice smrti. Kdo bi si tudi mogel misliti, da bo umrl v zatuhli predmestni beznici, saj je bil zdrav in mlad. Pred odhodom iz gostilne je šel na stranišče. Kako je prišlo do težke nesreče, se prav za prav še ne ve. Delavec je najbrž prijel za električno svetiljko ali za slabo izolirani električni vod in tok je nesrečno šel na mletu ubil. Komisija je mogla ugotoviti samo smrt in pa, da je red in snaga v gostilni in na stranišču proti vsem higienskimi predpisom.

★
V Vlažnem in mračnem podzemskem stanovanju v Vojnički ulici v Zagrebu se je včeraj odigrala tragedija z dna bednega življenja. Pred letom je 56letiški delavec Ivan Osojnik, 50 let star, zapustil svojo ženo in svoje tri otroke, ker se je zaljubil v 20 letno delavko Reziro Stipčič. Zapuščenca družina si je našla drugo stanovanje. Osojnik je pa ostal s svojo ljubico v starem podzemskem stanovanju. Že prve dni je kazalo, da stari Osojnik in mlada Reza ne bosta dolgo skupaj. Prepričala sta se in se pretepla neprestano, da so se ju že sosedje naveličali. Osojnik je bil pijanec, gledališče ga je odslavilo, ker ni bil več za delo; Za družino, ki se je v veliki bedi preživljala z zaslužkom dveh hčera, se ni več zmenil. V petek je prišel zopet pijan domov. Kakor vedno je nastal med njim in priateljico preprič in pretep. Sosedje so postali pozorni in čuli, da je Reziro kriknila: Evo me, ubij me! Naslednje jutro je Osojnik iskal svojo listnico. Reziro je pa pripovedovala sosedom, da jo bo Osojnik ubil. Reziro je ušla in se ni hotela vrniti. Včeraj je prišel Osojnik zopet pijan domov, toda za njegovo razgrajanje se ni nič zmenil. Popoldne so odjeknili po hiši trije strelci. Stražnik je vdril v klet in našel na postelji Osojnika, oblitega s krvjo. Kraj njega pa je ležal samokres. Samomorilec je pred obupnim činom razbil svojo opravo v sobi in se napil žganja. Bil je še pri zavesti, ko je prišlo rešilno društvo in se je upiral ko so ga hoteli odpeljati v bolnico, čeprav je imel na glavi in na prsih dve težki rani. Slednjic so ga odpeljali v bolnico in mu nudili zdravniško pomoč. Najbrž ne bo ostal pri življenju. Policija je uvedla preiskavo. Osojnika niso mogli zaslišati, ker se je v bolnici onesvestil. Reziro pa policija še ni izsledila.

★
Kakor smo že poročali, zagrebška publika ni sprejela filmskega umetnika Svetislava Petrovića s takim navdušenjem, kakor ga je sprejela beograjska. To pa zato, ker je Svetislav Srb in je baje poslal nekemu znanцу v Zagreb pismo z naslovom, da je Zagreb v Srbiji. To je posebno razburilo zagrebško nacionalno mladino, ki je sprejela Petrovića na kolodvoru z demonstrativnimi in protestnimi klici. Včeraj je pa skupina zagrebških omladincev organizirala atentat na sliko Svetislava Petrovića. Pred pričetkom zadnje predstave v Balkan Palace kinu so omladinčarji, dve steklenici črnika. Okvir so pokvarili, platno pa ponesnažili, tako da je bila zadnja predstava onemogočena. Ta atentat je bil namenjen Petrovićevi sliki, ki so jo projecirali na platno. Mladi atentatorji so po dejanju zbežali iz kina. Detektiv jim je sledil in jih dohitel na Preradovićevem trgu. Na policijski mladeniči priznali svoje dejanje in se izgovarjali, da so izvršili atentat iz nacionalnih ozirrov.

njem, kakor ga je sprejela beograjska. To pa zato, ker je Svetislav Srb in je baje poslal nekemu znanцу v Zagreb pismo z naslovom, da je Zagreb v Srbiji. To je posebno razburilo zagrebško nacionalno mladino, ki je sprejela Petrovića na kolodvoru z demonstrativnimi in protestnimi klici. Včeraj je pa skupina zagrebških omladincev organizirala atentat na sliko Svetislava Petrovića. Pred pričetkom zadnje predstave v Balkan Palace kinu so omladinčarji, dve steklenici črnika. Okvir so pokvarili, platno pa ponesnažili, tako da je bila zadnja predstava onemogočena. Ta atentat je bil namenjen Petrovićevi sliki, ki so jo projecirali na platno. Mladi atentatorji so po dejanju zbežali iz kina. Detektiv jim je sledil in jih dohitel na Preradovićevem trgu. Na policijski mladeniči priznali svoje dejanje in se izgovarjali, da so izvršili atentat iz nacionalnih ozirrov.

★
KDOR SE NI VIDEJ, si mora še danes ogledati vefilm
TITANIC
(GIGANTSKO MESTO SANJ)
Titanski Newyork, orjaško mesto usode, dela človeških rok, raj razkošja, bogastva in sijaja ter kraj največje revščine in bede.
V glavnih vlogah nepozabna
Virgina Valli in George O'Brien
Film, ki zapuška vtis pri slehernem gledalcu. — Vse dosedanje predstave popolnoma razprodane! Nabavite si takoj vstopnice za predstave ob 4., pol 6., pol 8. in 9.
Telefon 2124. Telefon 2124.
ELITNI KINO MATICA.

★
Umetniška šola Probuda“ v Ljubljani
(v poslopiu Tehniške srednje šole, Aškerčeva ulica 9.)
VIII. šolsko leto 1928/29.

Vpisovanje bo v sredo dne 19. septembra od petka 21. septembra od 18. do 19. ure na Tehniški srednji šoli v sobi št. 6, prilike, desno.

Reden pouk se prične v ponedeljek dne 1. oktobra 1928. Pouk v tej šoli je večeren, dnevno od 18. do 20. ure. V posamezne oddelke se vpiše lahko vsakdo, brez razlike starosti in poklica, ki ima le veselje do umetnosti in umetne obrti. Tečaji so namenjeni tudi onim, ki bi radi svoje znanje v najširšem pomenu besede izpopolnili. Tako daje umetniška šola »Probuda« s svojim učnim programom priliko vsakomur do študija. Letošnji program obsega sledeče oddelke in tečaje:

A. Oddelak za figurarno risanje po naravi z vsemi predavanji, ki so potrebna za ta oddelak, kakor: anatomija, perspektiva, oblikoslovje in zgodovina umetnosti.

B. Oddelak za dekorativno risanje in narodno ornametiko z onimi predavanji, ki služijo v oporo in izpopolnitev tega tečaja, to so: perspektiva, oblikoslovje in zgodovina umetnosti. Po možnosti ima ta oddelak v letnem času pouk v pokrajinskem slikanju.

Javna risarska šola nudi pouk v prostoročnem in strokovnem risanju za vsakega privatnika, kakor tudi za vse obrtnike (pomornike in starejše vajence), ki bi radi svoje strokovno znanje izpopolnili ali pa dobili potrebno podlago za nadaljnje šolanje. Pouk v tej šoli je edino ob nedeljah od 9. do 12. ure. Pričetek pouka bo v nedeljo 7. oktobra in traja do nedelje 25. maja. Vpisovanje v ta tečaj se vrši še posebej tudi pri opuku.

Gratika se poučuje v raznih tehnikah, kakor: lesorez, bakropis, videnke in po možnosti tudi litografija.

Fotografija nudi amaterjem začetnikom, kakor tudi onim, ki imajo že nekaj znanja v tej stroki, popoln in temeljit pouk.

Mala plastika in modelarstvo. Modeliranje po naravi in ornamentalno modeliranje, ki služi v keramiki, kakor tudi v reliefu za plakate in medalje. Plastični osnutki figurami in ornamentalni v drobni plastiki. Kiparstvo, figuralna in ornamentalna plastika in modeliranje v veliki plastiki ter kompozicija.

Slikanje na tkanino v raznih tehnikah, kakor: batik, patroniranje, plastično slikanje itd.

Opisna geometrija in perspektiva za one, ki rabijo pravičen pouk in se pripravljajo, da položijo iz teh predmetov izpit.

Usnjerez. Poučuje se rezanje ornamenta, kakor tudi figurinski osnutki ter barvanje usnje.

Kameniti mozak v prirodnih barvah. S tem tečajem se nudi širši javnosti prilika, da se seznanijo tudi s to zanimivo in lepo panogo v umetnosti, ki jim jo bo nudil naš rojak Fr. Rojec.

V tekočem šolskem letu bodo poučevali sledeči gospodje:

Fotograf Bešter Veljčan; fotografijo: slikar Gasparl Maks; dekorativno risanje in narodno ornametiko; kipar Jurkovič Ivan; kiparstvo; medaljer profesor Sever Anton; maloplastiko in modelarstvo, opis, geometrijo, perspektivo, oblikoslovje in risanje v javni risarski šoli; grafik in slikar Smrčkar Hinko; grafiko: slikar in profesor Santel Saša; slikanje na tkanino; slikar prof. Subic Mirko; fi-

Ne dajte mu da zapije denar!

Vsakega alkoholičarja zamorete odvaditi na skrivaj pijake, da sam niti ne opazi, s francoskim preparatom »Aroko«. Zdravljenje je povsem neopazljivo, vro mleko in prijetno. Poedini medikamenti so docela neškodljivi v vsaki količini. Naj bo krepak ali slabotni alkoholičar, naj pije dolgo ali le kratke čase, uspeh je zagotovljen. — Odravljeno alkoholičarje ostane trazen vse življenje. Pojasnila in ukavine zapošljamo brezplačno, zastoj in franco. Pišite nam s popolnim zaupanjem!

AROME COMPANY
Hiljalica ZAOREB 6
Prod. Rackoga 20.

AROKO

guralno risanje in anatomijo; kipar Vah-tar Drago; usnjerez; profesor Vola-všek Davorin; zgodovino umetnosti.

Na razglasni deski umetniške šole »Probuda« v Ljubljani, v vestibulu Tehniške srednje šole, so razvidne vse podrobnosti. Nadaljnje informacije o šoli daje vodja šole profesor Anton Sever.

Beleznica

KOLEDAR.

Danes: Ponedeljek, 17. septembra 1928; katoličani: Lambert, škof; pravoslavni: 4. septembra, Prvan.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Kino Matica: »Titanic«.
Kino Ideal: »Pat in Patachon«.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Bohinc, Rimska cesta; Levstek, Resljeva cesta.

Generalni urednik

Pepe iz uredništva ima predstojnika, zastran katerega je v hudi zadregi, kajti v nobenem uredniškem registru ni točno povedano, kako ga je treba titulirati. Hofrat da ni, veliki župan in načelnik takisto ne, slovenski premijer utegne šele postati in tako je z njegovo predstojniško funkcijo res kriz. Pepe bi mu od srca privoščil primerno uradno tituliranje, postavim šef vseh direktorjev in urednikov ali bič tiskarskega škralta in vseh drugih uredniških nezgod, pa se boji zamere. Konkurenca je huda in brezposelnost velika, pa bi utegnili zamera Pepetu škodovati.

S Pepetovim predstojnikom ima križe in težave tudi glas iz občinstva. Vsako pismo je drugače naslovljeno. Enkrat se obrača glas iz občinstva na šefa uredništva drugič na urednika šefov, potem na glavnega urednika glavnih urednikov konzorcija ali direktorja konzorcijev vseh listov in tako gre ta zmeda naprej, Pepe se pa vedno bolj boji zamere. Oni dan je glas iz občinstva počastil njegovega predstojnika celo z »generalnim urednikom«. Zdaj manjka samo še univerzalni urednik in uredniški general, pa bo Pepe lahko poklonil svojemu predstojniku za generalni jubilej univerzalnega dela leksikon, v katerem bodo po abecedi zabeleženi vsi njegovi naslovi. Pepe pravi, da bi bilo še najbolje, če bi njegov predstojnik odredil, da se imenuje uradno urednik urednikov, kajti je urejevali urednike mnogo težje, nego liste in konzorcije.

Prosveta

LJUBLJANSKA OPERA.

Sreda, 19. septembra ob pol 20. uri v dramskem gledališču »Madame Butterfly«.

★
V sredo, dne 19. t. m. se pojve v dramskem gledališču izven abonmaja Puccinjeva opera Madame Butterfly, v kateri poje naslovno vlogo gospa Vilfan-Kunčeva, novo angažirana članica naše opere. Odlična pevka nastopi v tej vlogi, ki zahteva toliko izralske in pevске sposobnosti. Predstava se vrši izven gledališkega abonmaja. Belinski simfonični orkester Njegova ustanovitve datira v letu 1908 in sicer prvotno pod imenom »Blüthner orkester«. Pred svetovno vojno in tudi par let za njo je bil pod tem imenom znan in visoko cimen po vsej Nemčiji in tudi v drugem inozemstvu. Leta 1922 pa se je ustanovila v Berlinu družba z nalogo, da prevzame v svojo oskrbo »Lüthner orkester« in ta je sklenila, da ga vodi v bodoče pod imenom »Berlinski simfonični orkester«. Vsi najslavnejši evropski dirigenti so že dirigirali posamezne skladbe v tem orkestru. Sedanjí stalni direktor je generalni glasbeni ravnatelj dr. Ernest Kunwald, ki je znan kot eden najboljših nemških dirigentov sploh. V orkestru igrajo prvovrstne moči, tako da nam njihove petkov nastop v Ljubljani zagotavlja navedeni umetniški uspeh. Predprodaja vstopnic v Matični knjižarni.

All ste se že naročili na »Ponedeljek«

Dnevne vesti.

— Nabavljajna zadruža. Kronske upokojence nam piše, kako je bil 2. t. m. presenečen, ko je prejel boro kronske pokojnine s 15 Din odbitka ter se je ogorčeno vpraševal, kaj pomeni ta odbitek, ker je bilo na nakaznici označeno N. Z. Ko smo pa upokojenci zvedeli, da pomeni N. Z. Nabavljajno zadružo, smo se spraševali, kdo je upravičen naš pristop k nabavljajni zadruzi prigrasiti brez našega pristanka. Končno se je zvedelo, da je uvedeni odteljal pri vseh aktivnih in upokojenih drž. uslužbenih, in sicer aktivnim uradnikom se odteljuje 20 Din, aktivnim zvančnikom in služiteljem 10 Din, upokojencem pa 15 Din mesečno. Kdo ve, v katerem uradnem listu je našel tak zakon? Pravijo, da je ta odteljal za beograjsko nabavljajno zadružo — kaj še — morda mislijo v Beogradu, da bomo Ljubljanci hodili v Beograd kupovat potrebščine. Če pa ima ta odteljal kak drug namen, se pa naj napiše ne za N. Z., ampak za Z. Z. (zadržano zadružo).

— Odmene krvoprelitja v Narodni skupščini. Tudi naši izseljenci v Ameriki obsojajo zločin velesrbskega hegemonizma. V St. Louisu v Zedinjenih državah je mnogo Hrvatov in Slovencev, organiziranih v raznih društvih. Te dni je imel izvršni odbor Zveze hrvatskih in slovenskih društev v omenjenem mestu sejo, na kateri je sklenil v imenu vseh članov protestirati proti prebratnemu umoru hrvatskih poslancev v beograjski skupščini. Odbor izraža željo, da bi se ves hrvatski in slovenski narod zbral v enotni fronti proti velesrbskemu hegemonizmu. Zanimivo je, da so vključeni v zvezi tudi mnoga slovenska katoliška društva, ki so energično obsodila zločin v Narodni skupščini, obenem pa tudi sramotno početje naših klerikalcev.

— Iz državne službe. Premeščeni so politično-upravni uradniki: dr. Ivan Senekovič iz Celja k sreskemu poglavarju v Liti. Ljudoviti Klobčič iz Liti k sreskemu poglavarju v Celju, dr. Anton Farncik iz Celja v Dolno Lendavo za upravitelja dolnolendavskega sresa, dr. Alojzij Trstenjak iz Maribora v Ljutomer za rpravitelja lutomerskega sresa, Matko Kandrič iz Dolnje Lendave v Gornji grad za upravitelja gornjegradskega sresa in Franjo Voušek iz Gornjega grada k velikemu županu v Mariboru.

— V naše državljanstvo so sprejeti gostilničar z Bleda Ivan Troha, strugar iz Maribora Josip Krahata, učiteljica iz St. V. da Marija Pahor, uradniški sluga iz Ljubljane Ivan Vager in redovnica iz Sv. Petra Gema Albina Kneza.

— Povratek rektorja beograjske univerze. Rektor beograjske univerze dr. Ceda Mitrovič, ki je na počitnicah v Sloveniji, se vrne ta teden v Beograd.

— Razmestitev sodnikov. V pravosodnem ministristvu so pripravili novi ukazi o razmestitvi sodnikov v celi državi. Ukazi so že predloženi kralju v podpis.

— Zimski vojni red. Včeraj je stopil v veljavo zimski vojni red na naših državnih železnicah.

— Slovenija dobi vagona. Beograjski listi poročajo, da vlada v Sloveniji »preceljšje« pomanikanje vagonov, ki so zdaj v izvozni sezoni nujno potrebni. Zato je prometno ministristvo odredilo, naj pošlje železniška uprava v Slovenijo večje število vagonov.

— Kongres fotografiv. 18., 19. in 20. t. m. se bo vršil v Ljubljani kongres fotografiv iz vse države. Razpravljalo se bo o vseh problemih, ki zanimajo poklicne fotografe. Prometno ministristvo je dovolilo udeležencem polovično vožnjo.

— Napredovanje zdravnikov. V ministristvu narodnega zdravja je pripravljen nov ukaz o napredovanju sreskih in bolniških zdravnikov, kakor tudi zdravnikov higijskih zavodov. Ukaz bo predložen ta teden kralju v podpis.

— Zapuščina v Ameriki. V državi Ohio U. S. A. je umrla Franciška Sabian — Sabian (morda Fabjan) in zapuščila v oporoki svoje premoženje rimsko katoliški cerkvi sv. Emerika, sinu Stevi Balczingerju in bratu Stevi Balczingerju. Pozivalo se nasledniki, naj se javijo izseljenškim komisarijatu v Zagrebu, Kamenita ulica 15, radi nadaljnjih ukrepov glede realizacije te zapuščine. Obenem se naproša vsakdo, kateremu so omenjeni nasledniki znani, naj to sporoči izseljenškim komisarijatu.

— Iz učiteljske službe. Upokojeni sta učiteljica v Mariboru Avgusta Feigel-Podgornik in učiteljica v St. Jurju Franja Kump — Labernik.

— Poštna hranilnica začne izdajati s 1. oktobrom nove obrazce za čekovalni promet. In sicer nove čeke, ki bodo nadomestovali dosedanje naloge za izplačilo in blagajniške čeke, in nove ček. nakaznice. Ti novi obrazci se bodo izdajali od 1. oktobra t. l. dalje predvsem imetnikom ček. računa, ki bodo po tem dnevu na novo pristopili k ček. prometu. Ostalim imetnikom ček. računa pa bo poštna hranilnica izdala nove obrazce šele tedaj, ko jim poidejo stari obrazci, ki ostanejo veljavni in se lahko porabijo še do 30. septembra 1929. (prihodnjega leta). Imetniki ček. računa naj torej ne vračajo teh starih obrazcev poštni hranilnici, ampak naj jih dalje uporabljajo, dokler jim ne poide zaloga. Vsa imetnika ček. računa bo z novimi obrazci prejel tudi tiskana navodila, kako se ti obrazci uporabljajo.

— Avtomobilski podjetniki se opozarjajo na ponovno dražbo za oddajo prevoza pošte na progi Kočevje — Brod na Kupa za enoletno, oziroma triletno pogodbeno dobo. Dražba se bo vršila ob 11. uri 27. t. m. pri županstvu občine Kočevje. Pogoji so na vpogled pri občinah in poštah ob poštni progi in v poštnem odseku poštnega ravnanstva v Ljubljani.

— Opozorilo delojemalcem in delodajalcem! Ker je ministristvo za pošto in brigadno oddelilo, da so javne borze dela, nje-

hove podružnice ali ekspoziture poštne proste le v medsebojnem in uradnem prometu, zato podpisani urad ne bo sprejemal nobenih nezadostno frankiranih dopisov, zlasti pa ne bo odgovarjal nikomur, ki ni za odgovor priložil znamk. 2.) Ker ima javna borza dela v Ljubljani svojo ekspozituro v Celju in podružnico v Mariboru, ki imata vsaka svoje določeno ozemlje, zato naj se zainteresirani obračajo v vseh ozi- rih vedno le na svojo pristojno borzo dela, ker druga prilag, naročil, dopisov, predlog, pritožb itd. ne bo upoštevala. — Javna borza dela v Ljubljani.

— Streljanje. 40. in 25. pehotni polk bosta imela od 18. do 29. t. m. streljanje z ostrimi najboji na prostoru Grmada pri Polhovem gradu. Opozorja se prebivalstvo okoliških vasi, da v tem času ne vrši svojih del na zastraženem prostoru. Streljanje se bo pričelo vsak dan ob 6. in končalo ob 18. uri.

— Vreme. Za včeraj smo napovedovali slabo vreme in izkazalo se je, da smo imeli prav. Dopoldne je že kazalo, da se bo zjasnilo, takoj popoldne je pa začelo deževati in z malimi presledki je bilo vse popoldne in vso noč. Tudi danes je ostalo vreme deževno in zaenkrat ni upanja, da bi se zboljšalo. Če bo deževalo še jutri, se je bati, da bomo imeli deževno vreme do konca meseca. Včeraj je bilo lepo samo v Dubrovniku, povsod drugod pa deževalo. V Skopju imajo še vedno vroče poletno vreme. Včeraj je znašala temperatura v Skopju 32 stopinj. V Splitu je bilo 26, v Beogradu 25,3, v Ljubljani 16,7, v Mariboru 14 stopinj. Iz drugih krajev poročila o temperaturi nismo prejeli. Danes jutraj je kazal barometer v Ljubljani 764 mm, temperatura je znašala 12°.

DARUJE PODR. DRUŠTVA SLEPIHI LJUBLJANA, WOLFOVA UL. 12.

RAZSTAVA

ISK

LJUBLJANSKI VELESEJEM
7 — 27 OKTOBRA 1928

Iz Ljubljane

—lj Mestno kopališče na Ljubljani se je z dnem 15. t. m. zaprlo.

—lj Sokol I. naznanja, da se prične v torek 18. t. m. redna telovadba ženskih oddelkov. Od 6 do 7. ure ima telovadbo ženska deca, od 7. do 8. ure ženski naraščaj, od 8. do pol 10. ure pa članice. Vpisovanje novih članic, naraščajnic in dece se vrši neposredno pred telovadbo dotičnega oddelka. Zdravo! Odbor.

—lj Christofov zavod. Domobranska 7. vpisuje vsak dan, toda le še tekoči mesec. Poup prične 1. oktobra. 690-n

—lj Svengali v Ljubljani. V četrtek, dne 20. t. m. ima znani telepat svojo produkcijo v veliki dvorani hotela Union z izredno zanimivim sporedom. Svengali se je pravkar vrnil s potovanja po Evropi, kjer je v vseh večjih krajih napravil svoja senzacionalna predvajanja ob največjem zanimanju publike. Za četrtek njegov nastop so vstopnice v predprodaji v Matični knjigarni od torka dalje. 691-n

—lj Pouk jezikov francoščine, italijanščine, nemščine, angleščine po Berlitzovi metodi za posameznike in v malih skupinah. Pojasnila in vpisovanje Beethovnova ulica 7, pritišče, od 6. do pol 7. zvečer. — S. J. Jeras, profesor. 694-n

— Jeparji na Vodnikovem trgu. Na Vodnikovem trgu poslujejo zadnje čase s precejšnjim uspehom jeparji. Ze prejšnji teden smo poročali, da je postala žrtve premetenih jeparjev neka branjevka, kateri je tat izmaknil 1000 Din. Silna nezgoda je doletela v soboto tudi posestnika Ivanko Stuparjevo iz Vinkavrh. Tat ji je izmaknil ročno torbico z denarnico vred, v kateri je bilo 1000 Din in nekaj drobiža. — Kuharici Franciški Novak pa je tat izmaknil torbico z 200 Din in uro, ki je bila vredna 300 Din.

— Velik naval na avtobuse. — Kako potrebni so bili avtobusi Ljubljani, je pokazala včerajšnja nedelja, ko je bil naval na oba avtobuse izredno velik in sta bila vedno popolnoma zasedena. Zdi se, da bo zdaj v zimskem času naval na avtobuse vedno večji in bi kazalo, da cestno-železniška družba naroči in nabavi še več voz, zlasti pa da uvede promet na progi do pokopališča.

Premog, drva, hoks, kovarski premog in oglje — „ILIRIJA“
Vilhavska cesta za Gl. Kol., Kralja Petra trg 8. Miklo-
vičeva cesta 4 — Telefon šte. 2820

Iz Celja

—c. Različni težaji, jezikovni, pevski, telovadni itd. se bodo smeli letos vršiti pod streho osnovne in meščanske šole samo pod pogoji, če bo vloženim prošnjam dotičnih korporacij ali zavodov ugodeno. Te vrste vloge je poslati krajevemu šolskemu odboru za celjsko mesto najkasneje do 20. t. m. Pozneje dospelje prošnje ne bodo upoštewane.

—c. Zopet tatvina kolesa. V petek popoldne je bilo mizarskemu mojstru Francu Kuncu iz gostilne Čeech v Gaberju ukradeno kolo vredno 1500 Din.

—c. Deževje. Po dolgih suhih tednih je tudi pri nas pričelo v soboto ponoči močno deževati. Deževalo je tudi ves dan v soboto. Dež je bil zelo potreben, ponekod ljudje že misli več pitne vode.

—c. Orlovski dom so si včeraj otvorili celjski klerikalci. Dom stoji na mestu bivše vrtno dvorane hotela »Beli vol«.

Malmgreenova tragedija ostane nepojasnjena

Te dni se je mudil na Dunaju pri svojih prijateljih švedski meteorolog in vodja meteorološke službe pri rešini ekspediciji, ki je iskala posadko zrakoplova »Italia«, prof. W. Sandström. Novinarji so ga vprašali, kaj je z Malmgreenovo tragedijo in kako to, da še ni pojasnjena.

— Naša pomožna ekspedicijska, je pripovedoval švedski učenjak, — je bila pod vodstvom kapitana Thomburga in je štela 40 mož. To so bili sami izkušeni in pogumni možje raznih poklicev. Na razpolago smo imeli dve ladji in šest letal. 8. junija smo zapustili Kingsbay in šest tednov smo iskali nesrečno Nobilovo ekspedicijsko. Glavno taborišče smo imeli na gori na severni obali Spitzbergov. Od tod smo sistematično pošiljali letala na vse strani in sicer v času polnočnega solnca vedno ponoči, ko je vreme ugodno. Na ledu smo lahko pristajali samo s smučmi. Ko smo našli tako zvano rdečo taborišče, so naša letala krožila nad njim in metala ponesrečenec obleko, živila, lekarstva in orožje. Tudi jaz sem se udeležil enega poleta.

Nobile je napravil name dober vtis. Smatram ga za dobrega, vestnega in junaškega moža. Izkazal se je kot dober tehnik in matematik, kot navigator je pa popolnoma odpovedal. Osebnostni odgovori na tragedijo. Pretirana narodna zavest njegove domovine ga je formalno prisilila, da se je odločil za ekspedicijsko na severni tečaj. Drugače si ne morem razlagati, da je startal baš ob obletnici fašistovske revolucije, ko je vladalo stanovito slabo vreme in ko je bilo treba starti odložit.

Na vprašanje glede Malmgreenove smrti je prof. Sandström odgovoril: — To je velika nesreča in tragedijo tega odličnega moža moramo vsi obžalovati. Jaz bi ga ne bil zapustil, dokler je bil še živ. Ta tragedija ne bo nikoli pojasnjena, ker ni nobene priče.

O Amundsenu sodi prof. Sandström, da je našel v polarnih krajih smrt. Nihče ne more razumeti, kako težka izguba je zadela z njegovo smrtjo Norveško. Kolika tragedija usode! — je pripomnil švedski meteorolog. Amundsen je opetovano izrazil željo, da bi našel smrt v polarnih krajih. Žal se mu je ta želja prekmalu izpolnila.

Truplo v kovčegu

V Gradcu je bil v petek zvečer odkrit zagoreni umor. V neki hiši na Hafnerplatzu so našli v stanovanju rodbine majorja Johanna Herbsta v kopalnici mrtvega 14 letnega sina Josefa. Deček je ležal zleknjen v kovčegu.

Kakor pripovedujejo roditelji, so odšli popoldne v kino, dočim je ostal sin sam doma. Vrnili so se šele zvečer in našli so stanovanje zaklenjeno. Ko so stanovanje siloma odprli, so našli kopalnico razsvetljeno, dočim o sinu ni bilo duha ne sluha. Roditelji so stili nesrečo in začeli so otroka iskati. Končno so ga našli mrtvega v kovčegu v kopalnici. Prišla je policijska komisija, da ugotovi vzrok nenadne dečkove smrti. Roditelji niso mogli navesti ničesar, pač pa je policiji izpovedal neki sošolec umorjenega, da je popoldne Herbsta obiskal, da pa mu ta ni odprl vrat. Čul je samo kriko: »Papa, papa!« Bil je pa prepričan, da ga tepe oče in zato je odšel. Policija sumi, da je v stanovanje vdrl neznanec in dečka oskrnul, nato pa zadavil. Na vratu umorjenega dečka so se namreč poznali sledovi davljenja. Zagoreni doček je vzbudil v Gradcu splošno senzacijo.

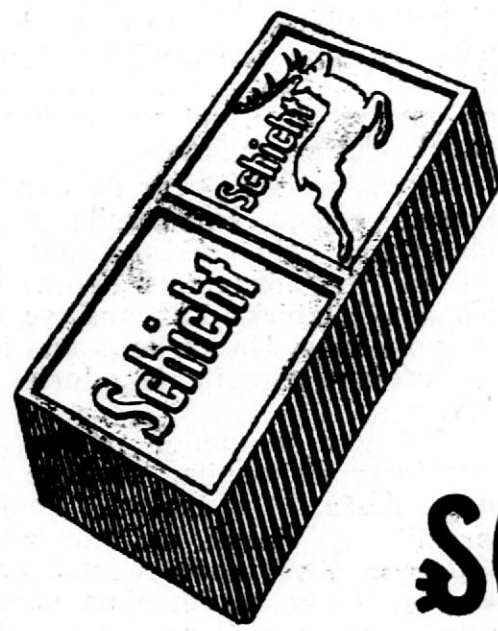
Sin ubil očeta

Te dni je bil umorjen v avstrijskih Alpah nemški zobozdravnik Maks Halzmann. Umoril ga je njegov sin. Vest o smrti svojega očeta je sporočil sin Filip Halzmann oročnikom v Mayerhofnu. Orožniki so takoj odšli na kraj tragedije, oddaljen pet ur od Mayerhofna, ker se jim je zdela zadeva sumljiva. Truplo je ležalo v mlaki na kraju, ki sploh ni nevaren, tako da je bila nesreča izključena. Orožniki so kmalu ugotovili, da je moral nekdo zobozdravnika udariti po tliniku in čelu in ko se je onesvestil, ga je zavlekel v mlako in položil tako, da se je moral zadušiti. Kraj, kjer je ležal Halzmann, ni nevaren niti za nedeljske turiste.

Sin je pa pripovedoval, da je oče padel in se ubil. Baje se je sin zelo prestrašil in je hitel po pomoč, ne da bi se zmedel za očeta, ki je obležal nezavesten. Orožnikom se pa sinova izjava ni zdela verjetna, kajti težko si je misliti, da bi se sin ne zmenil za ponesrečenega očeta in da bi ga pustil ležati brez pomoči. Orožniki so kmalu našli blizu trupla težak kamen, na katerem so se poznali sledovi krvi. Zdrav-

Lepa Dalmatinka

ceni lepo perilo in skrbi, da bo dolgo trajno in se vedno bleščalo od snage. Ona radi tega rabi le

SCHICHTOVO MILO

Gospodarstvo Ogromen deficit naše zunanje trgovine

Od julija je naš izvoz v primeri z lanskim letom stalno nazadoval in šele v juliju je nastalo neznatno zboljšanje, kar utegne nekoliko ublažiti žalostno stanje naše trgovinske bilance. Podatki generalne direkcije carin pričajo, da je bil naš uvoz v juliju mnogo večji, nego v juliju lanskega leta. Zato je zboljšanje v izvozu paralizirano s še večjim porastom uvoza tako, da smo letos v juliju zaključili trgovinsko bilanco z občutno pasivo, ki se pridružuje že itak ogromnemu deficitu v znesku 1.135 milijonov dinarjev koncem junija.

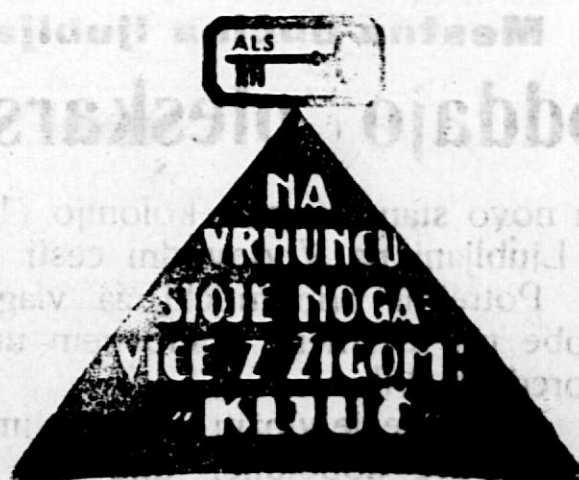
V juliju smo uvozili 137.728 ton blaga v vrednosti 619.609.544 papirnatih ali 56.545 tisoč 290 zlatih Din. lani v juliju 109.563 ton v vrednosti 537.565.740 papirnatih ali 49.092.761 zlatih Din. Naš uvoz se je torej povečal po teži za 28.165 ton (25.71%), po vrednosti pa za 81.943.804 papirnat ali 7 milijonov 452.469 zlatih Din (15.24%).

V prvih sedmih mesecih letošnjega leta je našal naš uvoz 850.373 ton v vrednosti 4.441.849.126 papirnatih ali 405.638.681 zlatih dinarjev, lani v istem času pa 627.177 ton v vrednosti 3.913.250.779 papirnat ali 355.334.924 zlatih Din. To pomeni, da je bil naš uvoz letos do konca julija za 178.199 ton oziroma za 528.598.347 papirnat ali 50.303.757 zlatih Din večji, nego lani. Povečanje znaša v odstotkih po teži 26.51, po vrednosti pa 13.51.

V primeri z izvozom. Žigar vrednost je znašala v juliju 493.814.261 Din, vidimo, da smo zaključili letošnji julij v zunanji trgovini z ogromnim deficitom v znesku 125 milijonov 695.283 Din. Tako je narasel celokupni deficit v naši zunanji trgovini do konca julija na 1.260.998.458 Din. In kljub temu se hegemoniistični režim krčevito drži državne krmila in neče priznati svoje nesposobnosti. Kam vodi brezglava politika režimovcev državn. si lahko mislimo.

Tržne cene v Ljubljani

Sobotni živilski trg je bil v Ljubljani dobro založen. Cene živilom so ostale v glavnem nespremenjene, opaziti je samo bilo, da so cene sadij nekoliko padle, ker je bil dovoz večji. Cene mesa so bile približno sledeče: Goveje meso I. vrste 17, II. vrste 15, III. vrste 12 Din za kg. Telatna: I. vrste 22.50, II. vrste 20 Din. — Svinina I. vrste 22.50, II. vrste 20 Din. — Slanina trebušna 26—28, slanina, riba in sal 28—29, mast 28—30 Din za kg. Kilo-gram koštrunovega mesa 18—14, 1 kg jag-njetine 18—20. En manjši piščanec je veljal 8 do 10, par večjih 25 do 35 Din. Ko-koši so se prodajale od 20 do 30 Din ko-mađ. Na petkovem trgu je bilo obilo rib in sicer je veljal en kg krapa, 25 do 30 Din, škuške 30 do 35 Din, postrvi žive 80 in mrtve 60 Din za kg. klin 20, mrena 15—20 Din, pečenka 10 Din. En liter mleka je veljal 2.50 do 3 Din, kg surovega masla 86 do 40, čajnega masla 50 do 55, masla 40 do 44, bohinskega sira 28 do 32 in sirčka 10 Din za kg. Eno jajce je veljalo 2.50 do 3, kg be-lega kruha 5.50, črnega 4.50, rženega 4.50; luksuznih jabolk 8, jabolka I. 6, jabolka II. 4 in jabolka III. 3 Din za kg. Luksuzne hruške 10, hruške I. 8, hruške II. 6. Kg grozdja 10 do 12. — Glavnata salata se je prodajala od 5 do 6 Din za kg, ajersca 5 do 6, endivija 6 do 7 Din kg. Pozno zelje 1.50, rdeče zelje 3 do 4, kisló zelje 6, ohrovt 2 do 3, kolerabe 8 do 4 in karfiol 10 do 12 Din, vse za kg. En kg spináče je veljal 4 do 5, paradižnikov 4 do 5, kumar 1 do 2, kumarje za vlaganje 8 do 10, fižola v stročju do 6, luščenega liter 5 do 6. Kg čebule 4, česna 10 do 12, krompirja 1.50 do 2, repe 1 do 1.50, kisle repe 4 Din za kg. Merice jurčkov se je prodajala od 5 do 6 Din, 1 kg zelene paprike 8 do 10 Din.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

